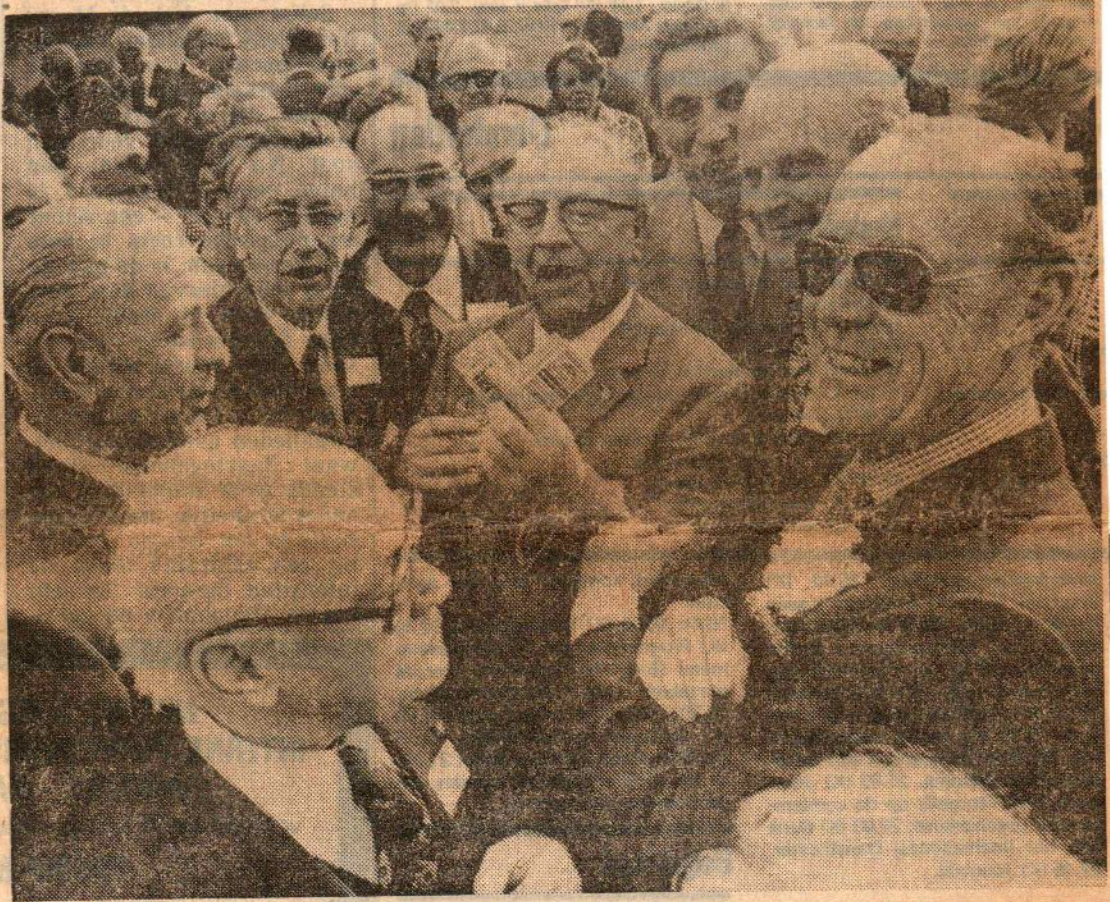

Spionnenfeest

● Prins Bernhard omringd door zijn „goede vrienden”, agenten in de Tweede Wereldoorlog. Op de voorgrond het hoofd van de Binnenlandse Inlichtingendienst in Londen, achter de prins gastheer en ex-agent Hans de Koster.

Foto. Ruud van der Linden.

door STAN HUYGENS

WASSENAAR, woensdag

Het VVD-kamerlid Hans de Koster heeft gisteravond in zijn Wassenaarse woning een feest gegeven voor alle chefs van groepen, die in de Tweede Wereldoorlog net als hijzelf aan spionage deden.

Er kwamen zo'n vijftig mannen en vrouwen met hun wederhelft naar dit treffen.

Oud-premier De Jong vergezelde zijn echtgenote, die in de oorlog agente was en de heer Scholte zijn legendarische echtgenote Trix Terwindt, die als parachutiste in Nederland uit de hemel kwam vallen.

Ir. Theo Tromp van Philips was er en prof. dr. L. de Jong. Ere-gast op dit informele treffen was prins Bernhard.

Meer over het „Feest van de geheime agenten” in het Journaal op pagina 4.

De Telegraaf

Het dagblad De Telegraaf geeft onpartijdig nieuws, zonder gebonden te zijn aan enige staatkundige partij, kerkelijke richting of belangengemeenschap, uitsluitend in dienst van 's lands belang.

Artikel 2 der Statuten

Toneelspel

De regeringspartijen hebben elkaar gevonden op een politiek compromis, waarbij de vermogensaanwasdeling in zekere zin aan de loonstijging wordt gekoppeld. In feite was vorige week donderdag dit compromis al in kannen en kruiken toen de tegenstelling tussen minister drs. J. Boersma (Sociale Zaken) en minister drs. R. F. M. Lubbers (Economische Zaken) was overbrugd.

Dagenlang hebben premier drs. J. M. den Uyl en de linkse ministers de zaak vertraagd om voor de radicale achterban en de vakbeweging de schijn op te houden dat men het onderste uit de kan haalde. Daarmee werd een kunstmatige crisissfeer geschapen.

Wat naar buiten toe als een zakelijk meningsverschil met als inzet de mate van lastenverzwaring voor bedrijfsleven werd gepresenteerd, blijkt niets anders te zijn dan politiek toneelspel van premier Den Uyl terwille van de goede relaties met de vakbonden.

KIM krijgt de

Het feest van de geheime agenten

Ik ben al op veel recepties, buffetten en feesten geweest, maar nog nooit op zo'n merkwaardige samenkomst als gisteravond in het Wassenaarse landhuis van de oud-minister van Defensie Hans de Koster.

„Wat zijn het voor kerels?” vroeg ik aan prins Bernhard. Hij lachte en deed zijn vinger voor zijn mond. „Allemaal goede vrienden”, zei de Prins ten slotte.

Ik was op de bijeenkomst van de vroegere geheime dienst in bezet Nederland. De binnenlandse inlichtingendienst van de Nederlandse regering in Londen of de GDN, DE GEHEIME DIENST NEDERLAND. Spionnen voor de goede zaak, codisten, koeriersters en wat dies meer zij in deze discrete branche.

Eens in de vijf jaar komen zij bij elkaar. De vorige keer als gast van de Engelse regering in Londen, overgevoerd door de RAF. De keer daarvoor op een Rijnboot, die door een Engelse inlichtingsofficier als „cover” geëxploiteerd wordt. Nu in het gastvrije huis van Hans de Koster.

Sommigen zijn na de oorlog doorgedaan met hun werk. Ze zijn nu overleden. Anderen stortten zich met volle energie in het dagelijkse werk.

Zoals ir. Theo Tromp, de gepensioneerde president van Philips. Ze komen uit alle rangen en standen en noemen elkaar allemaal bij hun voornaam. Er waren mensen bij, die in Londen het werk coördineerden. Er waren agenten, die in Neder-

• De prins met rechts van hem ir. Theo Tromp en kolonel Jan Somer.

• Hanneke Bartels, voordat zij met de latere premier Piet de Jong trouwde, koerierster en codiste in Amsterdam.

Foto: RUUD VAN DER LINDEN.

land gedropt werden. Die soms later weer teruggingen naar Engeland. Er waren er ook bij die gepakt waren, in het concentratiekamp be-

landden en tot de weinige gelukkigen behoren die zijn teruggekeerd.

Nerveus

Zoals mevrouw W. R. de Reus-de Stoppelaar (schuilnaam „Amalia”) die als rechtenstudente inlichtingenwerk deed. Twee jaar in concentratiekampen in Duitsland leefde om ten slotte ter dood te worden veroordeeld. „Ik heette toen Amalia. Maar de Duitsers gaven ons weer andere namen, omdat ze niet wilden laten uitlekken dat we gepakt waren”, vertelde ze mij. Ze heeft alles goed overleefd. „Ik heb er geen schadelijke gevolgen van gehad. Alleen merk ik wel dat ik in deze tijd altijd wat extra nerveus ben”, vertelde de nog steeds zeer charmant ogende „Amalia”.

Zelden zal er in Nederland een bijeenkomst zijn gehouden met zoveel dragers van de Militaire Willemsorde of de Bronzen Leeuw. Een MWO-drager is mr. Pierre

Stan Huygens Journal

Baron d'Aulnis de Bourouill, die als gedropte agent onder de naam „**Barendse**” werkte en onder deze valse vlag ook trouwde en een kind kreeg. Het heeft na de oorlog nog heel wat moeite gekost om dochter **Fleur** als barones in het rode adelsboekje te krijgen.

Luitenant-generaal H. Schaper, chef van het militaire huis van de Koningin, was ook van de partij. Hij vloog met een tweedekkertje uit Engeland naar Friesland om de agent **Lodo van Hamelen** op te halen, die in gevaar verkeerde. De boel was al verraden en men wachtte hem met spervuur op. Schaper vloog onverrichter zake terug en Van Hamelen werd later opgepakt en gefusilleerd.

„Mooie man” op de receptie was ook **Willem Schoemaker**, directeur bij Philips-Duphar en honorair consul-generaal van Oostenrijk. Hij was hoofd van GDN, waar zo'n 1100 mensen aan verbonden en van wie er acht verloren gingen. Zijn naam was „**Miki**” in die tijd. Vanuit zijn huis in de Am-

sterdamse Frans van Mierisstraat werden de berichten in code doorgestuurd.

Code

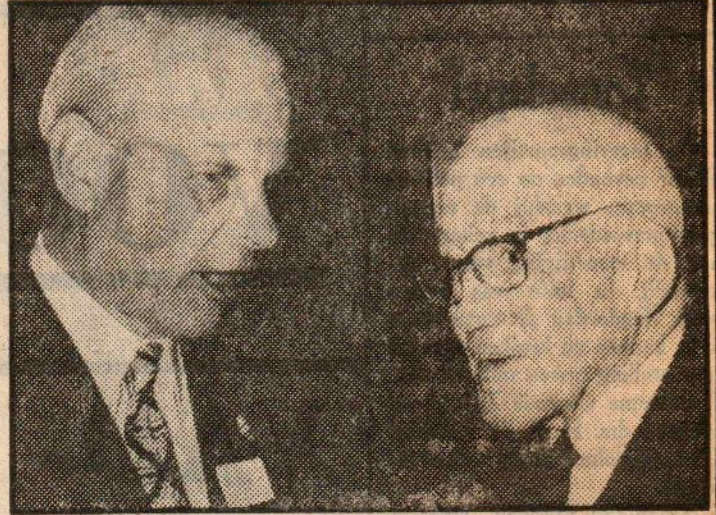
Een van zijn medewerkers was **Hanneke Bartels**, toen nog niet getrouwd met de latere minister-president **Piet de Jong**. Hanneke was koerierster en codiste.

„Wel lastig om de code uit je hoofd te leren”, vertelde ze mij, „en wat was ik bang als ik bij de bank geld moest halen en dat gewoon in mijn handtasje over straat moest dragen. „Eerst overvielen wij banken om geld te krijgen voor onze agenten. Later kregen wij geld bij de bank van **mr. Gijs van Hall** en zijn broer **Walraven** onder een schuilnaam.”

Walraven van Hall is op het laatste ogenblik in de oorlog doodgeschoten, zijn broer overleefde het en werd burgemeester van Amsterdam.

Belangstelling

Op dit feestje in Wasse-naar waren allemaal men-

• De agenten **Hans de Koster** (links) en **Jhr. P. Six** in gesprek.

sen van het eerste uur. „Na Stalingrad was het plotseling heel gemakkelijk mensen voor dit werk te krijgen”, vertelde Hans de Koster in zijn toespraak. Hij vroeg zich af, waar de belangstelling voor de oorlog en de bevrijding opeens zo sterk vandaan komt. „Ik had zelf het voorrecht in de Grote Kerk te spreken. Andere jaren was die half vol. Nu konden de mensen er niet in”.

Wellicht door het werk van de televisie en de boeken van **prof. Lou de Jong**. Hij was ook op dit feestje. „Die weet meer van ons dan wij zelf”, lachte De Koster en veronderstelde dat de extra belangstelling ook kwam doordat de mensen zich weer bedreigd voelen als in de jaren dertig. Dat hij diezelfde sfeer en angst voelde als in die dagen. Over iedere man en vrouw op dit feestje van de geheime agenten is een boek te schrijven.

Over **Henry Druce**, die de Nederlandse agenten trainde en onder andere parachute leerde springen.

Over de grote baas van ieder **kolonel Jan Somer** (73), die in Londen nadat het Englandspeel voorbij was, eindelijk serieus genomen werd.

Over **Hein Siedenburg**, **Sal Noach**, **mevrouw H. van den Wall Bake**, **hr. mr. E. L. van Panhuys**, **Hans Teengs Gerritsen**, of **Leen Pot**, die na arrestatie op het Binnenhof nog de benen wist te nemen. Er zouden pagina's voor nodig zijn. Bovendien vertelt niemand graag over zijn verleden. Laten anderen dat maar doen.

Tenslotte ben je geheim agent geweest. Feesten is wat anders. „Ik zoek de jenever, dat verwijdt de bloedvaten, is mij verteld”, hoorde ik iemand zeggen.

• **Henry Druce**, die tegenwoordig in Canada woont, in gesprek met **mevrouw Schoemaker** en **kolonel Somer** (rechts). De man van mevrouw Schoemaker was hoofd van de Geheime Dienst Nederland. Zij zelf werkte als chefcodiste en koerierster.

ers
lag
er-
oor
ar-
me
in-
me
igt
ge-
var
get
he-
end
er-
rië-
af-
vee
pen
de
dat
eid
op
lij-